

Poštnina plačana v gotovini

GLEDALIŠKI LIST

1954-55

DRAMA

Štev. 6

JUBILEJ MIRE DANILOVE

FERDINAND BRUCKNER:

Elizabeta Angleška

P R E M I E R A
V petek, 25. marca 1955

PROSLAVA 35-LETNICE UMETNIŠKEGA DELOVANJA MIRE DANILOVE

Ferdinand Bruckner

ELIZABETA ANGLEŠKA

Igra v treh delih (12 slikah)

Prevedel JANKO MODER

Režiser: dr. Bratko Krefc
Glasba: prof. Vilko Ukmar

Inszenator: inž. arch. Ernest Franz
Slikar kostumov: Nada Souvanova

Elizabeta Angleška	MIRA DANILOVA
Cecil	Jože Zupan
Essex	Bert Sotlar
Bacon	Vladimir Skrbinšek
Northumberland	Stane Cesnik
Southampton	Drago Makuc
Mountjoy	Maks Bajc
Walsingham	Stane Potokar
Suffolk	Branko Miklavc
Coke	Aleksander Valič
Gresham	Ivan Jerman
Plantagenet	Andrej Kurent
Morland	Dušan Keckl
Nadškof	Bojan Pečed
Anne	Elvira Kraljeva
Mary	Majda Potokarjeva
Filip Španski	Maks Furijan
Izabela	Helena Erjavčeva
Espinoza	Pavle Kovič
Mariana S. J.	Lojze Rozman
Idiaquez	Lojze Drenovec
Tajo	Maks Bajc
Kardinal	Edvard Gregorin
Mornar in rabelj	Anton Homar
Vojak	Jurjž Souček
Kanonik	Mirko Mahnič
Vojaki	
1.	Franček Drofentik
2.	Polde Bibič
3.	Vinko Podgoršek
4.	Danilo Benedičič
5.	Ivo Lestovec

Lordi, dvorjanke, ministranti, kleriki, grandi, duhovniki, menihi, nune, gardisti, vojaki

Sodelujejo slušatelji Akademije za igralsko umetnost in statisti

Asistenta: prof. Mirko Mahnič in Tine Arko

Kostume izdelala gledališka krojačnica pod vodstvom Cvete Galetove
in Jožeta Novaka

Inspicent: Marijan Benedičič
Odrski mojster: Vinko Rotar

Razsvetljava: Vilid Lavrenčič in Lojze Vene
Masker in lasuljar: Anton Cecič

Slavimo 35-letnico umetniškega dela **Mire Danilove**. Kdor količkaj pozna razvoj našega gledališča in delež, ki ga je v njegovo rast vložila naša jubilatka, ve, kakšen praznik je to za našo hišo in za vso slovensko gledališko umetnost.

Ob njenem imenu se spominjamo začetkov rednega, polnega dela v posebni dramski hiši, ko se je začela tudi njena igralska pot;

ob njenih umetniških zmagah smo ugotavljali rast našega gledališča in njegov vzpon na raven sodobne gledališke umetnosti v svetu;

ob njenem jubileju se spominjamo njenega vzgojnega dela, ki ga je opravila s svojimi igralskimi kreacijami in kot profesorica na Akademiji za igralsko umetnost;

ob njenem prazniku moramo poleg njenega umetništva poudariti še njeno predanost delu in zvestobo naši dramski hiši, kakor tudi njeno aktivno zanimanje za vse slovensko gledališko življenje in pomoč, ki mu jo nudi ob vsaki priliki.

Tak je ta praznik. Zato izrekamo jubilatki iskreno zahvalo za vse njeno delo in ji k prazniku od srca čestitamo.

UPRAVNI ODBOR SNG
in DIREKCIJA DRAME

Mira Danilova

Utemeljitev podelitve Prešernove nagrade MIRI DANILOVI

Mira Danilova je v preteklem letu ustvarila tri zelo različne, a umetniško pomembne like žene in matere: v »Vasi Zeleznovi« M. Gorkega v Williamsovi »Stekleni menažeriji« in v »Filumeni« de Filippa. Njene igralske stvaritve se odlikujejo po izvirnem, osebnem prijemu in izrazu, po človeški poglobljenosti in psihološki pronikavosti, hkrati pa po studiozni oblikovni dovršenosti govora in kretnje, po neposrednosti in mikavnosti ustvarjenega lika, kakor po njegovi človeški prepričljivosti in ljudski toplini. Iz njenih likov žari žlahten zanos, na drugi strani pa ženska preprostost, smisel za humor, kakor za resnobaost dramskega značaja in svečana zadržanost globoko občutene ženske in materinske tragike. Vse to je ponovno dokazala v preteklem letu v zgoraj omenjenih stvaritvah, čeprav ni imela v vseh vlogah enake in potrebne literarne opore, da je morala ponekod ustvarjati prvobitno iz sebe, za kar zasluži še posebno priznanje.

S svojimi številnimi igralskimi stvaritvami v preteklosti in sedanosti ni le izpričala igralske kvalitete, marveč predstavlja danes igralsko-umetniško osebnost, ki nadaljuje in celo povečuje umetniški in gledališki sloves pomembne slovenske gledališke družine Danilovih. Presenettjiva in v igralskem svetu precej redka je velika širina in različnost njenih sposobnosti in repertoarja, v čemer je nemara sploh edina med svojimi današnjimi vrstnicami. Vse te odlike svojega bogatega, umetniško-igralskega registra je ponovno izpričala tudi v zadnjih treh stvaritvah različnih ženskih značajev: v »Vasi Zeleznovi«, v materi v »Stekleni menažeriji« in v »Filumeni«.

Molière: Tartuffe: Elmira (Levar: Tartuffe)

MAŠA SLAVČEVA:

Ob 35-letnici gledališkega dela Mire Neffat-Danilove

Mira je gledališki otrok. Njena mati Gusti Gostič-Danilova in njen oče Anton Danilo, sta bila igralca. In tako lahko rečemo, da je Mira rojena na odru. In kljub temu prvič, tri ali štiriletna, ni hotela na oder, ker jo je bilo strah temnega zaodrišča, kakor bi slutila, da pelje marsikatera igralska pot skozi temo težav v svetlobo odra in uspeha.

Po različnih nastopih v otroških vlogah, ki z umetništvom nimajo še nič opravka — osnovna šola — potem licej in iz tistih časov se spominjam še tegale: v prvem razredu sem imela težave z računanjem in Mira, ki je bila že v višjih razredih, naj bi me tega naučila. V moji sobi sva sedeli na okenski polici, v rokah računico, pod njo pa skrito knjigo o Robinzonu. Namesto da bi me Mira učila računati, je zavzeto gledala skozi okno v »šumeče življenje«, jaz pa sem požirala Robinzona. In tako je Mira kriva, da sem ostala vse življenje slab računar in me še danes bolj zanimajo morje in otoki.

Potem je šla Mira v trgovski tečaj... Takrat so še vsi starši-igralci želeli svojim otrokom »meščanski« poklic, češ da se bodo s tem najlaže prebili skozi življenje... Mira pa se je že osemletna odločila, da bo tragedinja in zato je bil trgovski tečaj samo ovinek na oder.

V letih 1916-18 že igra v Malem gledališču, ki ga je improviziral papači Danilo v Mestnem domu, ko je oblast zaprla Deželno gledališče in napravila v njem kino. To Mirino igranje nima posebnega vpliva na njen razvoj. Po vojni leta 1918 pa je angažirana v Dramo in igra mladostne vloge. Toda čim bolj se dviga raven našega gledališča, tem večje so zahteve. Mira igra stroko čustvenih mladih deklet. A živela je dolgo sama z očetom, brez mamice, ki je odšla pred vojno v Ameriko, kjer je bivala deset let, ravno v času, ko dozorevajoče deklet najbolj potrebuje matere, da ji izpoveduje vse, kar jo navdaja ob vstopu v zrelost. Vse to leži v Miri neizpovedano, zaklenjeno

z deveterimi ključavnicami. Vsa čustvenost, ki se more sprostiti samo v varnem materinem okrilju, je uklenjena, zakrknjena, sramežljiva. In ko igra Mira taka dekleta, se ne more razpreti, odkleniti kamrice svojega srca in zato ostanejo vse te podobe nekam medle in vase zakrknjene. Mira pa čaka, kakor neodrešena kraljična (ki jih je mnogo igrala) na odrešenje. Čuti, da potrebuje »veliko doživetje«, da bi njeno igranje zares zaživel. Dirigent Anton Neffat, njen poznejši mož, je tisti, ki ji pravilno svetuje: kljub temu, da sta zaročena, ji da pogum, da gre Mira študirat na dunajsko Igralsko akademijo.

*

In tam na Dunaju živiva in študirava skupaj — se veseliva in trpiva skupaj, se treseva pred strogim profesorjem — goniva ob predstavah Moissija, Bassermana, Thimigov, Bergnerjeve in Reinhardtovih režijah. —

Hodiva ure in ure po dunajskih galerijah in muzejih... se navdušujeva ob egipčanski, grški in drugih kulturah; stojiva pobožno pred skrivnostjo velikih del. Prevzema naju luč in senca Rembrandtovih del, naslajava se ob Breugheljevi perspektivi z viška, srebrnih Corotovih sencah, ter žarečih nasičenih tonih starih renesančnih mojstrov ter zamaknjeni strmiva v kako podrobnost...

Ali pa hodiva po osrčju Dunaja in uživava zadnje modne novosti v izložbah, se sprehajava pomladanske sapice napiti po schönbrunski Glorietti, voziiva v veseli družbi po laksenburškem jezeru — naju prevzema romantičnega Greifensteinskega gradu visoko nad Donavo ali pa nemo gledava sredi mesta v času krize dolge vrste brezposelnih, ki čakajo na podporo — miloščino...

In zopet hitiva v drugo nasprotje — k razkošni reviji plesalk in praviljično lepih kostumov ter včasih skopuško preštevava svoje groše, če naj tvegava vožnjo s tramvajem ali greva raje peš, ali pa (okoli prvega!) riskirava taksi...

*

Ko se vrne Mira z Dunaja, najde svojo pravo igralsko pot s pomočjo režiserja Cirila Debeveca. Dunajska akademija ji je dala potrdilo, da je »dramatična« in Debevec prvi spozna, da je to res. Tedaj se prične pot resničnih Mirinih uspehov: Britta v Strindbergovi »Nestvi s krono«, Yü-Pei v Klavundovem »Krogu s kredom«, Grušenka v Dostojevskega »Bratih Kara-

mazovih«... Nato jo napravi Bratko Kreft za nosilko glavnih vlog v njegovih krstnih predstavah. Igra Veroniko Deseniško v »Celjskih grofih«, Bredo v »Kreaturah«, Gregoričko v »Matiji Gubcu«, Linhartovko v »Kranjskih komedijantih«. Razen tega pa dosega velike uspehe tudi v njegovih režijah Vuolijokinih »Ženah na Niskavuriju«, Shawovi »Sveti Ivani«, Galsworthyjevi »Družbi« in »Družinskem očetu«, kot kraljica v Shakespeareovem »Hamletu« itd.

Po zaslugi prof. Šesta, svojega prejšnjega učitelja, zaživi v vlogah salonskih dam, kjer blesti tudi s svojim estetskim okusom pri izbiri toalet, ki so vedno poseben dogodek za ženski svet. Nepozabna je v Šestovi režiji Büchnerjeve »Dantonove smrti« kot Marion, kot hči v Pirandellovi drami »Šest oseb išče avtorja«...

Igra v režiji Milana Skrbinška, ki je bil tudi njen učitelj, v celi vrsti raznih psiholoških dram pa tudi marsikaterem Cankarju — naj omenim samo Jacinto v takrat docela moderni režiji, ki je bila Skrbinškova zamisel...

Dr. Gavella jo odkrije za Krleževe žene (Agonija, Leda, Vučjak). Pri njem igra v Molierovih komedijah (Elmiro, Dorino) in Viola v Shakespeareovi komediji »Kar hočete«...

Potem prihaja obdobje Stupičevih režij: Šurek »Pesem s ceste«, Škvarkin »Izpit za življenje«, Labiche »Florentinski slavniki«, Bourdet »Svedrovci« itd.

V povojnem času pa igra že vloge mater in oblikuje v režiji Slavka Jana Racinovo Agripino v »Britanicu« in Čapkovo »Mater«, ter Gorkega »Vaso Željeznovo« v režiji Staneta Severja itd. ter gostuje v Mestnem gledališču kot mati v »Stekleni menažeriji« Williama Tennesseeja in de Filippovi Filomeni Marturano...

*

Njena pot od otroških vlog preko sentimentalk, salonskih dam, karakternih figur v dramah in komedijah pa do mater, obsega domala vse zvrsti, ki jih srečaš na odru.

V težkih dramah se zdi, da je peza, tehtnost in enostavna veličina njeno igralsko bistvo, dokler ne ovrže te domneve njena lahkotna šegavost v komedijah kot je Micika v »Matičku se ženi« ali Goldonijeva Mirandolina, in še cela vrsta drugih... In če se spominjamo njenih vlog spletkark, občudujemo spremenljivost te igralkе, ves razpon svetlobe in teme v njej, njeno notranje bogastvo in njena zunanja izrazna sredstva.

Kako opredeliti umetnost njenega igranja, kako zajeti nedopovedljivo? Lahko naštejemo samo nekaj prvin, iz katerih se poraja: Mira je brez dvoma najbolj elementarna igralka svoje generacije. Vse kar je ostalo v dekletu dolgo neizpovedano, se je nabralo kakor energija v vulkanu in bruha v vlogah na dan. Njena vitalnost ji pomaga posebno pri oblikovanju naravnih, nagonskih žensk, kajti Mira je na odru predvsem eno: žena v pravem in najznačilnejšem pomenu besede, z vsemi njenimi dobrimi in slabimi lastnostmi. Ima njene prvine: ljubezenski, materinski in maščevalni nagon, in ti so osnove, ki jih preliva v raznih odtenkih. Mira doživlja vsako vlogo predvsem nagonsko. Ona jih ne konstruira umetno, ona jih doživi v sebi prvobitno in jih šele pozneje preverja razumsko. Ona je bilj intuitivna kot invenciozna.

Poznam Miro od otroških nog, poznam jo svetlo, vedro, zanosno, bohemsko, borbena, zagrizeno, trmasto se učečo, malodušno, kolebajočo, upajočo, ljubečo, srečno, uspešno, mrko, žalostno, samotno, togo, okamenelo in v času, ko se je odprla njena trda lupina kakor školjka in je dala biser. Zorela je, dozorela in dala sto odtenkov ene same skrivnosti: človeškega življenja.

*

Poleg svojega umetniškega dela v teatru pa se je posvetila Mira v po-vojnem času, takoj po osvoboditvi, skupaj s pokojnima prvakoma Marijo Vero in Ivanom Levarjem, vzgoji naraščaja na Igralski akademiji. Lep in odgovoren je njen posel in kot pedagoginja je dobra mati svojim varovancem, kajti dobro se zaveda, kakšne težave ima mlad človek, ko dela prve korake v teatrski svet: treba je odpreti srce in duha tem mladim, treba je vzbuditi v njih tisto spoštovanje za umetnost, ki ga občuti še danes sama. Njeni učenci, ki so zdaj že angažirani po raznih gledališčih, so bili: Majda Potokarjeva, Andrej Kurent, Nika Juvanova, Helena Skebetova, Minca Jerajeva in še razni drugi.

Mislím, da govorim v imenu vseh tistih, ki jim je v 35 letih svojega dela dala mnogo umetniških užitkov, če se ji zahvalim prav od srca in ji želim, da nam bo dala še marsikaj prav zdaj, ko je njena umetnost dozorela do viška.

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1954-55

DRAMA

Štev. 6

DR. BRATKO KREFT:

Ferdinand Bruckner: ELIZABETA ANGLEŠKA

Sodobno nemško dramatično zastopajo pred svetom danes predvsem trije dramatik: Carl Zuckmayer, Bert Brecht in Ferdinand Bruckner. Zadnji je sicer Avstrijec, rojen na Dunaju 26. avgusta 1891, toda s svojim dramatskim delom se je že med obema svetovnjima vojnama tako močno uveljavil v nemškem gledališkem svetu sploh, da ga danes štejejo za uglednega avstrijskega in nemškega dramatika, ki pa je dosegel znatne uspehe tudi drugod. Ferdinand Bruckner, s pravim imenom Theodor Tagger, je izšel iz nemškega ekspresionizma po prvi svetovni vojni. Bil je nekaj časa celo ravnatelj berlinskega »Renaissance-Theater«. V začetku, ko je še pisal pod svojim pravim imenom, ni imel posebnega uspeha. Nedavno umrli gledališki kritik Julius Bab se je takrat v svoji knjigi »Die Chronik des deutschen Dramas« (V. del: Deutschlands Dramatische Produktion 1919—1926, str. 27) precej ostro izrazil o njem tako kot o mladem ravnatelju Renesančnega gledališča kakor tudi kot dramatik, ki je hkrati, kakor znani ekspresionistični dramatik Walter Hasenclever, napisal dramo o skopuhu — po Balzacovem romanu »Gobseck«. (Hasencleverjevega »Gobsecka« je uprizorilo naše gledališče 6. februarja 1926 v režiji prof. O. Šesta.)

Očividno se je nato zatekel Tagger v psevdonim, ker pod svojim pravim imenom ni dosegel priznanja. Prvi uspeh kot Ferdinand Bruckner je dosegel z igrama »Bolezen mladine« (»Krankheit der Jugend« 1928. l.) in »Zločinci« (»Die Verbrecher«, leta 1929). Zadnje je uprizoril sam Max Reinhardt. Zaradi simultane dramske tehnike in zaradi scene, ki predstavlja ves čas prerez skozi tri nadstropja je bila uprizoritev prava senzacija. Avtorjev psevdonim so dolgo prikrivali. Spominjam se še, kako se je na veliko spraševalo, kdo pač more biti nadarjeni dramatik Ferdinand Bruckner. Dramatik, ki je poleg relativno nove tehnike, prinašal tudi precej psihoanalitičnega v teh dveh delih, je prešel pot od ekspresionizma do nove literarne smeri, ki je nasledila in zamenjala ekspresionizem. Ker se je odmaknila od ekspresionistične abstraktnosti v življenjsko konkretnost, je dobila ime »nova stvarnost« (Die neue Sachlichkeit). Skušala je obdržati dramaturške pridobitve ekspresionistične dramatike, zlasti pa njeno novotarsko tehniko, od katere živi še danes vsa moderna svetovna dramatika, zlasti ameriškanska, pri tem pa je tudi krepko posegala v življenje samo in s psihoanalitičnim prijemom združevala zelo subjektivne »notranje« prizore s precej naturalističnimi. To nemara najbolj potrjujejo ravno Brucknerjevi »Zločinci«, ki so po tej plati predhodniki »Elizabete Angleške«, v katerem je ta zanimivi in izviren prijem uveljavil na zgodovinski snovi.

»Bolezen mladine«, »Zločinci« in »Plemena« (»Die Rassen«) tvorijo ciklus pod imenom »Nemška mladina med dvema vojnama«. Zadnje je napisal, ko

je bil že emigrant, saj se je moral med prvimi umakniti iz hitlerjevske Nemčije, katere spakedrani obraz je prikazal v tej protirasistični in protinacistični drami. V emigraciji je ostal od leta 1933 do 1950, ko se je vrnil v Nemčijo, kjer opravlja menda danes dramaturške posle v bivšem berlinskem »Schiller-Theatru«. Kot emigrant je bil v Avstriji, Švici in Franciji, naposled pa v Ameriki. Napisal je celo vrsto dram, tako dramo »Napoleon« (že pred vojno) v kateri je skušal prikazati Napoleona predvsem privatno, kot zasebnega človeka in ne kot vojskovodjo in generala. V njej je na pr. prizor, kako se uči Napoleon plesati, da bi se mogel primerno udeležiti neke velike prireditve na lastnem dvoru. Tik pred drugo vojno je bila uprizorjena v praškem Stanovskem gledališču. Po Kleistovi povesti je napisal dramo »Markiza O...« (»Die Marquise von O...«), nadalje dramo »Simon Bolivar«, tragediji »Timon« in »Pyrrhus in Andromacha«, »Heroično komedijo«, v kateri je glavna junakinja francoska pisateljica in Napoleonova nasprotnica Madame de Staël, komorno igro »Kreatura« itd. Drama »Kajti njegov čas je kratek...« (»Denn seine Zeit ist kurz«) prikazuje okupacijo na Norveškem, vendar bi se mogla goditi kjerkoli v hitlerjevskem okupiranem svetu. Med ciklus »Drame našega časa« spada poleg omenjene tudi drama »Osvobojeni« (»Die Befreiten«). Demokratični antifašist Bruckner je s svojim delom globoko segel v dogajanje našega časa. Ze od prvih uspešnih del ga privlačujejo aktualni problemi družbe in posameznika.

Clani Danilovega Malega
gledališča: Danilo, Peček,
Mira Danilova, Železnik

Schiller: *Kovarstvo in ljubezen* — Turgenev: *Mesec dni na vasi* —
Lady Milford *Natalija*

Gradivo za »Elizabeto Angliško« je našel v zanimivi Stracheyevi studiji »Elizabeta in Essex«, ki je pred vojno izšla v hrvaškem prevodu, nedavno pa tudi v srbskem. Lytton Strachey je skušal v svoji knjigi »Elisabeth and Essex, a tragic history« z moderno psihologijo, zlasti s pomočjo psihoanalize razrešiti dokaj zamotani problem Elizabetinega razmerja z grofom Essexom, odnosno skrivnosti njenih ljubavnih odnosov sploh, na drugi strani pa je hotel priti do dna temu tako kompliciranemu značaju ženske in vladarice, v kateri je bilo toliko nasprotij. Bruckner mu je marsikje sledil, čeprav je zgodovinsko snov oblikoval svobodno, toda v bistvu se ji ni izneveril, naj si je nekatere dogodke drugače in hitreje vzporedil v svoji drami. Ni mu šlo za običajno zgodovino, marveč za tiste strani iz Elizabetinega življenja in značaja, ki so blizu mišljenju in čustvovanju naše dobe. Tudi Shaw ni verjel v zgodovinsko dramo v šolskem smislu, ker je spoznal, da so bili v davnih časih Cezarja in Kleopatre ljudje prav taki, kot so danes, le da so se drugače oblačili. Fanatizem Filipa II., njegova inkvizicijska in imperialistična strast — vse to ni tako daleč od raznih velikih političnih strasti našega časa. S simultano sceno in s simultanim dialogom, ko molita Elizabeta in Filip vsak za svojo zmago k istemu Bogu — ali ni to groteska človeške zmote in omejenosti, na drugi strani pa precejšem del tragike, za katero bi mogli najti primere tudi v nekaterih poglavjih moderne politične zgodovine. Vsekakor

je treba Brucknerju priznati, da je tehniko simultane scene in dialoge izkoristil do skrajne mere, tako v teatralično-dramatičnem, kakor v lirsko-intimnem, ko na eni strani umira razočarani in v svoji veri uteho iskajoči Filip, na drugi pa stara osamljena Elizabeta, ki ji že za živa Bacon govori o njenem nasledniku, sinu Marije Stuart, katero je dala obglaviti.

Razmerje med Essexom in Elizabeto prikazuje Bruckner kot erotično razmerje med starejšo žensko in mladim grofom na osnovi tako imenovanega materinskega in sinovskega kompleksa, kajti Elizabeta je Essexu mati in ideal ženske-vladarice, njej pa je Essex ljubimec in sin. Essex pravi v drami, da nima z njo nič fizičnega, in vendar je bila Elizabeta strašno ljubosumna nanj, ko je mala Howardka z njim zanosila. Kako se Essex razočara, ko zagleda Elizabeto brez njene maske! In Elizabeta, kako jo zaboli, ko ji reče mamica Gloriana! To so protislovja in blodnjaki izredno kompliciranih duš. Noben moški ni bil primeren za Elizabeto, noben ji ni bil kos. Na koncu ji je ostal le še Filip kot fantom, ker je Essex dala obglaviti! In ko zve, da umira, ostane sama, čisto sama s svojimi knjigami, kajti Elizabeta je med

Shakespeare: Sen kresne noči: Oberon (Šaričeva: Titanija)

Shaw: Sv. Ivana

Shakespeare: Kar hočete — Viola

svojimi lordi in dvorjani najkulturnejša. Bere latinske klasike, bere Petrarco. Le enemu ni kos: politiku in filozofu Baconu, zastopniku takratnega razsvetljenega meščanstva, nekakšnemu Voltairu svojega dvora, ki dela kariero ne oziraje se na levo in desno, čeprav mora vse to plačati s težkimi moralnimi žrtvami, kajti on je tisti, ki obtoži svojega bivšega prijatelja in zaščitnika Essexu veleizdaje, ki ga spravi namesto Elizabete na morišče; čeprav je Elizabeta podpisala smrtno obsodbo, senca Essexove smrti hodi tudi za njim, le da si on tega ne žene preveč k srcu. Njegova filozofija mu pomaga tudi preko tega moralnega Rubiconu. Senca Essexove smrti preganja le Elizabeto, ki skuša krivdo za njegovo usmrtilitev na koncu natovoriti celo na Cecilova ramena, kakor je nekoč obtožnico naložila Baconu, da bi on razrešil voz. Cecil je star uslužen dvorjan, njen kancler, zato prevzame vse nase. Tudi ta očitek, toda breme krivde vendarle ostane na Elizabeti. Nasprotje njenega praktičnega značaja in angleškega realizma ter španske zanešenosti je v

drami orisano živo in jasno. Elizabetin pogled je ves obrnjen v tostranstvo, v njeno malo Anglijo, kateri je res s svojo realno, včasih nemara kar že kramarsko politiko ustvarila temelje za njen poznejši razcvit. Filip pa sanja ves čas o svetovnem krščanskem imperiju, ki bi poznal le enega kralja in eno čredo. Zato hoče uničiti protestantsko Anglijo in sežgati brezsravno Babilonko Elizabeto, ki jo je nekoč prosil za roko. Tako se v drami prepletajo družbeni, državni in politični spopadi z osebnimi. Tisti, ki najprej utone v vsem tem dramatičnem dogajanju, je Essex, človek temperamenta, poslednji vitez odmirajočega fevdalizma, kajti Elizabetin politični realizem ni nič drugega kakor spoznanje, da je samo v razvitu angleške trgovine, v kopičenju trgovskega kapitala moč in prihodnost njene Anglije. Ker vojne trgovino ovirajo in onemogočajo, je goreča pacifistka in reformatorka svoje države. Na tihem podpira Drakove roparske pohode zoper španske ladje, ki vozijo zlato in razne druge dobrine iz novega sveta. Tako je realna in tako poštena, da zmage nad Armado ne pripisuje svojim generalom in admiralom, marveč viharju, kar je vsekakor bliže resnici, kakor pa vojnohujškaško napihovanje mladih lordov. Uvaja socialne reforme in podpira z njimi trgovsko meščanstvo, saj trži tudi sama z monopoli.

V enem pa se je le vračunala: ravno tisti, ki jih je podpirala, jo že za življenje odstavljajo. Bacon govori v kronskem svetu svoj zvit machiavelističen govor za mladega Jakoba Stuarta, ki naj nasledi Elizabeto. Govori ga v neposredni bližini Elizabetine sobe, da ga Elizabeta sliši. Odstopiti mora monopole parlamentu, to se pravi meščansko praktičnim lordom in trgovskemu meščanstvu. K temu ji prigovarja sicer zelo konservativni Cecil sam.

Shakespeare: Kralj Lear: Goneril Büchner: Dantonova smrt: Marion

*Gorki: Vasa Železnova
(Ljudmila: M. Novakova)*

Parlament že začne nastopati v imenu naroda, besedo, ki jo prvi izreče politični filozof takratnega meščanstva Bacon, predhodnik poznejše meščanske materialistične filozofije. Elizabeta njegovi filozofiji ne more dosledno slediti, saj pomeni njeno politično in osebno likvidacijo. Zato išče utehe pri Petrarci, v njegovih razsvetljenskih spisih, v katerih po njenem mišljenju ni le suhi Baconov razum in prakticizem, marveč tudi čustvo, srce. S Petrarcovo knjigo v roki, v kateri prebira poglavje o bolečini in o razumu, čaka na smrt. Z razumom je po Essexovi zaroti premagala mikavnost nove ljubavne pustolovščine, ki se ji je nudila s Plantagenetom, z razumom prosvetljene absolutistke se umika v resignacijo, s katero čaka na smrt mirneje kot Filip, ki se še na smrtni postelji bori s svojim Bogom in vizijami. Oba sta človeka strasti, toda Elizabeta je vendarle bolj razumski človek kot Filip, čeprav je ženska. Filip je gradil svoje kraljestvo v oblake, da se mu je začelo rušiti, Elizabeta pa je utemeljiteljica novega obdobja v angleški zgodovini. Vso to ogromno snov z osebnimi, državnimi in družbenimi problemi je strnil Bruckner v svojo dramo o eni izmed najzanimivejših žensk renesančne dobe — Elizabeti Angleški.

SAGA O DANILOVIH

Ako bi bil velik pisatelj ali pisatelj sploh, bi ne iskal snovi in motivov med trboveljskimi revirji ali siromašnimi viničarji ali zgaranimi jeseniškimi železarji — ne, napisal bi roman o gledališču...

Napisal bi »Sago o Danilovih«... Pa je napisal slavni John Galsworthy še slavnejšo »Sago o Forsytih« v treh debelih bukvh, katere rokopis (ogromna skladosnica papirja) leži v vitrinah londonskega British-Muzeja.

Naš roman ne bi bil tako obširen, vsekakor bi bil pa zanimiv, ker bi bil popolnoma naš, prav tako kot je naš »Deseti brat«...

Vse to so le opombe, opozorila, beležke ob robu, izpiski iz spomina... Vse to za tistega, ki se bo lotil hvalnežnega dela...

Goldoni: Sluga dveh gospodov:
Beatrika

Kje naj pričnemo? Pričnimo pri njem, ki je pravzaprav ustanovitelj te slavne dinastije, pater familias, pričnimo pri očetu, ki mu je ime:

ANTON DANILO.

Ze tu, takoj ob začetku naletimo na majhno zanimivost. Ime mu je bilo sicer Anton, a pisal se je Cerar in bil je po poklicu ugleden obrtnik. Potem ga je pograbilo nekaj, kar imenujemo »teatrski peklensček«, in upregel se je v čudoviti voz, katerega imenuje šegavi Daneš »Voz boginje Taliže«. V ta voz je ostal zvesto uprežen vse do konca svojih dni. Romanopisec bo imel tu prekrasno torišče. Vzdevek Danilo si je prisvojil sam in pod tem imenom ga poznamo, cenimo in spoštujemo. — Širom ožje domovine je znano to ime, pa tudi vsa široka prostornina, tja do Bitolja in Cetinja, kjer je prebival tudi neki Danilo, ga je poznala...

To seveda še dolgo ni vse. Za bodočega pisatelja te Sage bo gotovo zanimivo, če bo pretaknil malo prednike tega Antona I., kajti njegovim »spominom«, ki jih je pisal sam, ni točno verjeti, pisani so pod banderom čudovite fantazije, ki je dana gledališkim ljudem...

Spoznal sem tega odličnjaka slov. teatra nekoč, pred davnimi leti, skozi okno hiše v Križevniški ulici števil. 4, drugo nadstropje. Iz sosedne hiše je gledala glava in ta glava je imela v ustih cigaro.

Ta cigara je bila Danilo... Cigara in Danilo, to sta nerazdružna pojma, to je tako rekoč simbol človeka, ki je bil prekrasen Rajtguzen, vedno eleganten kavalir in večni neznanec pustih tekstov, ki so jih pisali dolgočasni avtorji... Bila sva prijatelja in mnogo spominov hranim na »Večnega mladeniča«...

Pa beseda ne gre o tem...

Čapek: Mati

Pisatelj romana »Sage o Danilovih« naj si ogleda to življenje dalje. Naj pogleda, kje so vzcvetele rožice ljubezni pri Danilu. Tu bo srečal novo ime!

AVGUSTA GOSTIČ.

Velika, stasita zastavi svoje žlahtne sile in želje »Dramatičnemu društvu« in postaja igralka, tragedinja velikega formata. — »Elga«, »Rosa Bernd«, Maria Stuart — poleg domačih žena, so njena domena. A življenje ji je preozko, pretesno, pa skoči malo v Trst, potem pa skoči preko morja v Ameriko... Za romanopisca čudovito poglavje... Vrne se domov, deluje z bogatimi izkušnjami, neutrudna, večno sveža...

Pa beseda ne gre o tem...

Saga o Danilovih gre za pisatelja vse dalje. Tu bo srečal še vse druge ljudi, katerih se ne sme in niti ne more prezreti. To so otroci, naraščaj hiše, ki

se je pojavljal, rasel in pričel snovati svoje usode... Kot prva je:

VERA DANILOVA-BALATKA

Majhne rasti, malo košata, razvija izreden temperament, ima prikupen glas in iz nje postane ljubezniva subretica, fletna igralka, ki ima mnogo šarma, naivnosti, da, bila je celo prvi Peterček v Golievi zgodbi o »Peterčku in njegovih poslednjih sanjah«... Oče je bil takrat kralj Matjaž, mati kraljica Alenka in mlada Mira (o kateri bo še govora) Alenčica...

Pa beseda ne gre o tem...

Pisatelj bi se moral v tej Sagi baviti potem s sinovi. Vrag me vzemi, saj ne vem, kako so se imenovali, ampak eden je bil gotovo Ice ali Ace. Tudi bi se moral pomuditi malo še pri nekom in ta se zove:

SILVA.

Storili smo tu zavestno veliko pogreško, katero bo bodoči romanopisec gotovo popravil, mi smo jo storili pa namenoma, kajti Silva spada na konec Sage, pred njo je pa še nekaj...

Silva je *Enfant terrible* te hiše. Vse zna, vse ve, kuha, pleše, poje, deklamira, poučuje druge in ima v Radiu prekrasno torišče... Z eno besedo — zlat dečko...!

Pa beseda ne gre o tem...

Beseda gre pravzaprav samo o enem človeku v tej Sagi, katero bo napisal nekoč dober pisatelj, v katero bo lahko uklenil skoraj stoletje slovenskega gledališča. V ta roman bo lahko uklenil in opisal vse težave in bridkosti Danilovih, a tudi Govekarja, Taborskih, Boleške, Deyla in prelepe Naskove. Zapisal bo lahko o Hašlerju in nesrečnem slepem Bohuslavu in o gluhi Wintrovi... Istočasno pa bo lahko pisal tudi o mladem dekletu, mali začetnici, igralki in danes umetnici,

MIMI DANILOVI.

*Klabund: Krog s kreda: Yü-Pei
(Gregorin: Čao)*

O tej ženski teče pravzaprav beseda. Pisatelj Sage bo imel tu nadvse hvaležno snov in mnogo poglavij bo posvečeno tej zanimivi osebi.

Gospo Miro, oj, oj gospó — ko sem jo spoznal, je bila smrklja, komaj utekla šolskim klopem!... A teater jo je vabil, mikal, mamil in pred desetletji se je izkazala z vnemo, čustvom — poleg volje in pridnosti...

Visoka, stasita lepa žena, z uglajenim organom je stala leta ob strani — Nevéra, nezaupanje ali vrag si ga vedi kaj? Pa jo mahne dvomljivec v inozemstvo... Na Dunaj, v Berlin, študira, gleda, se čudi in se vrne.

Tu smo se čudili mi. Vrnil se je nov človek, ki je znal iskati v sebi, v svoji duši, srcu vse ono hotenje, ki je skrivnost igralčevega nehanja... Nič več ni bilo treba režiserju opozarjati na tajne in med vrsticami zapisane opazke... Gospa Mira je postala umirjen,

tih in skorajda skrivnosten tvorec, sodelavec, ki je pogostokrat zrasel nad raven predstave, tako da je bila režiserjeva dolžnost samó: moderató...!

*

Rad bi se izognil besede »jubilej«. — Pri gospej Miri ta beseda res ne velja, kajti ona je bila pri teatru, odkar je zapustila zibelko... O vlogah ne bom govoril, tudi ne o ogromnem delu (čeprav izdam, da rada zamudi vajo), niti ne o žlahtnem okusu... Razen tega, to prosim, da pisatelj Sage ne bo pozabil, a je zelo važno: Mira je prekrasen, zvest in zanesljiv kamerad...

Toliko bodočemu piscu Sage o Danilovih.

Jaz pa dodam: tisoč in tisoč ur sva tolkla trdi, a prelepi tlak našega teatra skup, gospa Mira! Marsikatera trda beseda je padla — padla je na rodna tla — med nama pa v lepo pogrezalo teatarskega pozabljenja... V vaši zrelosti, ko poznate našo umetnost prav do poslednje srčike, Vam želi vsega dobrega iz čistega srca, Vaš stari režiser

Prof. O. Šest.

Na priobčenih fotografijah je jublantka Mira Danilova v različnih vlogah.

*

Članek o jublantki Miri Danilovi, ki ga je obljubil napisati tov. prof. Filip Kumbatovič žal nismo mogli priobčiti, ker ni avtor rokopisa pravočasno oddal.

Prihodnja premiera v Drami bo »Dekliška ura« pisateljice Lillian Hellmanove v režiji Balbine Baranovičeve k. g. in v inscenaciji ing. arch. E. Franza. V tem delu bo nastopil pretežni del ženskega ansambla.

*

Režiser V. Molka pripravlja z ansambлом SNG v Trstu Shakespearovo komedijo »Ukročena trmoglavka«.

SEZNAM VLOG, KI JIH JE IGRALA MIRA DANILOVA

Avtor

Naslov dela

Vloga

Sezona 1912/13 (Slov. dež. gledališče)

Sudermann	Tiha sreča	Emil
Thiede-Paris	Zimska pravljica	Stanko
Jacoby	Greh iz mladosti	deček
Nicodemi	Perjanica	Raymonda

Sezona 1913/14

Blumenthal-Kadelburg	Čez leto dni	pikolo
Jurčič-Govekar	Deseti brat	Balček
Stroupežnicki	Naši bahači	Matevž

Sezona 1914/15 (Malo gledališče)

Stern-Grünbaum	Vojna idila	Vanda Ledomirska
Laube	Zena polkovnikova	pisar Logar
Potnik in Danilo	Vražja divizija	sobarica Anka
Curjel	Hipnoza	Trina
Bilhaut in Hennequin	Ha! Moja žena!	hišna Luiza

Sezona 1918/19 (Narodno gledališče)

Finžgar	Divji lovec	Anka
Nušić	Svet	Jelica
Spicar	Pogumni Tonček	Minka
Cankar	Jakob Ruda	Alma
Vojnović	Smrt majke Jugovičev	tretja snaha
Arnold-Bach	Španska muha	Gusti
Michaelis	Revolucijska svatba	Leontina
Drinkler	Krojaček junaček	Narcisa
Šamberk	... alica št. 15	Julija
Mayo	Moj Bebi	Aggie
Tolstoj	Moč teme	Marfa
Tolstoj	Moč teme	prva deklica

Sezona 1919/20

Görner	Sneguljčica	Sneguljčica
Nušić	Protekcija	Draginja
Görner	Pepelka	Kunigunda
Shakespeare	Beneški trgovec	Jessica
Molnar	Vrag	Elsa
Bolten-Brackers	Trnjulčica	vila Zorana
Ettlinger	Pritožne bukve	Rezika
Maeterlinck	Vsiljenka	Uršula
Arcibašev	Ljubosumje	gimnazijka Sonja
Strauss	Netopir (opereta)	plesalka Ida

Sezona 1920/21

pon. Görner	Pepelka	Kunigunda
Hauptmann	Bobrov kožuh	Adela Wolf
Sardou-Moreau	Madame Sans-Gêne	Princesa Eliza
Jerome	Miss Hobbs	Miss Milicent Farey
Kosec	Mrakovi	Anica Mrakova
Hervé	Mamzelle Nitouche (opereta)	igralka Lidija

Sezona 1921/22

Shakespeare	Komedija zmešnjav	Lucijana
Gogolj	Revizor	Korobkina
Kvapil	Princesa Pampeliška	Dorka
Golia	Petrčkove poslednje sanje	Kraljična Alenčica
pon. Nušič	Svet	Jelica
A., O. Mrštik	Maryša	Hodličkova
Schiller	Marija Stuart	Jedert
Molière	Namišljeni bolnik	Angelika
Tavčar-Borštnik	Otok in Struga	Lucija
pon. Sardou-Moreau	Madame Sans-Gêne	Princesa Eliza
Nušič	Semberijski knez	Stanka
Cankar	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Jacinta

Sezona 1922/23

pon. Molière	Namišljeni bolnik	Angelika
pon. Gogolj	Revizor	Korobkina
Cankar	Hlapci	Anka
Čapek	R. U. R.	Sulla
Cankar	Romantične duše	Ivanka Vrančičeva
Maugham	Jack Straw	Kitty Jenings
Tolstoj	Zivi mrtvec	Ciganka
pon. Drinkler	Krojaček-junaček	Narcisa
Petrovič	Ploha	Ciganka
Dostojevski-Putjata	Idiot	Aleksandra Jpančina
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Kraljična Alenčica
pon. Sardou-Moreau	Madame Sans-Gêne	Princesa Eliza
F., P. Schönthan	Ugrabljene Sabinke	Pavla Golvičeva
pon. Tavčar-Borštnik	Otok in Struga	Lucija

Sezona 1923/24

Pregelj	Azazel	Ženska
Vojnovič	Smrt majke Jugovića	Prva snaha
pon. F., P. Schönthan	Ugrabljene Sabinke	Pavla Golvičeva
Ibsen	Gospa z morja	Boleta
Savoir	Osma žena	Lucijana
pon. Drinkler	Krojaček-junaček	Narcisa
Milčinski	Mogočni prstan	Kraljica belih vil
Milčinski	Mogočni prstan	Princesa Viola

pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Kraljična Alenčica
Shakespeare	Othello	Bianca
pon. Shakespeare	Beneški trgovci	Jessika
Tolstoj-Putjata	Ana Karenina	Kneginja Betsi
Jalen	Dom	Grčarjeva Ivanka
Lenormand	Izgubljene duše	Hči predsednika sodišča
Veber-Gorsse	Paglavka	Nancy Valier

Sezona 1924/25

Glass-Klein	Firma P. B.	Dobravčeva
pon. Veber-Gorsse	Paglavka	Nancy Valier
Ogrizović	Hasanaginica	Robinjica Vlahinja
Rostand	Cyrano de Bergerac	Točajka
Rostand	Cyrano de Bergerac	Sestra Klara
pon. Tolstoj	Moč teme	Marta
Pirandello	Šestero oseb išče avtorja	Igralka
pon. Milčinski	Mogočni prstan	Princesa Viola
pon. Lenormand	Izgubljene duše	Hči predsednika sodišča
Dostojevski-Putjata	Stričkove sanje	Natalija Dmitrijevna
Lah	Pepeluh	Kraljična
Golar	Vdova Rošlinka	Tončka
pon. Shakespeare	Othello	Bianca
Aristofan	Lizistrata	Prva atenska žena

Sezona 1925/26

pon. Golar	Vdova Rošlinka	Tončka
Manners	Pegica mojega srca	Ethel
Shakespeare	Zimska pravljica	Mopsa
Milčinski	Krpan mlajši	Princesa Mara
Pirandello	Henrik IV.	Frida
Finžgar	Naša kri	Kmečko dekle

Sezona 1926/27

pon. Cankar	Hlapci	Geni *
Molière	Skopuh	Marjana
Schiller	Kovarstvo in ljubezen	Lady Milfordova
Golia	Triglavska bajka	Vila Jasna
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Kraljična Alenčica
Wilde	Pahljača lady Windermere	Miss Graham
pon. F., P. Schönthan	Ugrabljeni Sabinke	Pavla Golvičeva
Goldoni	Pri lepi krčmarici	Dejanira
pon. Manners	Pegica mojega srca	Ethel
Hasenclever	Gobsek	Gobarica
Begović	Božji človek	Milica
Barry	Ti in jaz	Veronika Duane
Nestroy	Lumpacij vagabundus	Natakarica Žefka
Shakespeare	Mnogo hrupa za nič	Hero
Engel	Večni mladenič	Fiammetta

* poleg vloge pomeni novo vlogo v ponavljanem delu

Sezona 1927/28

Bernauer-Oesterreicher	Vrt Eden	Lota
pon. Shakespeare	Mnogo hrupa za nič	Hero
pon. Engel	Večni mladenič	Fiammetta
Wilde	Idealni soprog	Mrs. Marchmont
Cankar-M. Skrbinšek	Hlapec Jernej in njegova pravica	Dekla
Euripides	Medeja	Korintska žena
Hasenclever	Boljši gospod	Lia Compass
pon. Görner	Sneguljčica in škratje	pon. Kraljica*
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Kraljica Alenka *
Calderon	Sodnik zalamejski	Izabela
pon. Görner	Pepelka ali Stekleni čevlječek	Kunigunda
Nestroy	Danes bomo tiči	Služkinja Liza
Verneuil	Sestrična iz Varšave	Lucija
pon. Rostand	Cyrano de Bergerac	Točajka
pon. Rostand	Cyrano de Bergerac	Sestra Klara
Gregorin-Tominec	I. N. R. I.	Veronika
Novačan	Herman Celjski	Blažena
Maeterlinck	Stilmondski župan	Izabela
Jerome	Fanny, tete, strici itd.	Honorija Bennettova
Brod-Reimann	Dobri vojak Švejk	Etelka Schröderjeva

Sezona 1928/29

pon. Brod-Reimann	Dobri vojak Švejk	Etelka Schröderjeva
pon. Jerome	Fanny, tete, strici itd.	Honorija Bennettova
pon. Novačan	Herman Celjski	Blažena
pon. Maeterlinck	Stilmondski župan	Izabela
pon. Cankar	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Jacinta
Klabund	Krog s kredo	Yü-Pei
Jaeger-Schmidt	Kukuli	Luca
Čapek	Tajna dolgega življenja	Kristina Vitkova
Ségur-Pitray	Modri osliček Miško	Gospa Sekirca
pon. Golia	Triglavska bajka	Vila Jasna
Cankar	Lepa Vida	Milena
Golia	Betlehemska legenda	Prva dvorna dama
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Kraljična Alenčica
pon. Drinkler	Krojaček-junaček	pon. Vojvodina Orleanska
pon. Nestroy	Danes bomo tiči	Globočnikova *
pon. Rostand	Cyrano de Bergerac	Točajka,
pon. Rostand	Cyrano de Bergerac	Sestra Klara
pon. Golar	Vdova Rošlinka	Tončka
Büchner	Dantonova smrt	Marion
pon. Görner	Sneguljčica in škratje	Kraljica
Bourdet	Pravkar izšlo	Jacqueline
pon. Gregorin-Tominec	I. N. R. I.	Marta *

Nancey-Armont
Farrère-Frondaie
pon. Manners
Ould

Teodor & Comp
Bitka
Pegica mojega srca
Piskač se smeje

Loulou
Mrs. Hockley
Ethel
Olga Harrowfield

Sezona 1929/30

pon. Brod-Reimann
pon. Klabund
Goethe
Goethe
Ibsen
Strindberg
Vautel
Achard
Burggraf
Janković
Schiller
pon. Golia

Dobri vojak Švejk
Krog s kredo
Faust
Faust
Strahovi
Nevesta s krono
Naš gospod župnik
Življenje je lepo
Janezek-Nosanček
Brez ljubezni
Don Karlos
Peterčkove poslednje
sanje

Etelka Schröderjeva
Yü-Pei
Druga služkinja
Lizika
Regina Engstrandova
Brita
Predsednica
Miky
Vila
Sofija
Princesa Eboli

pon. Farrère-Frondaie
Dickens
Spicar
Lipah
Shakespeare
Dimitrijević
pon. Gregorin-Tominec
pon. Golar
Begović
Maugham

Bitka
Cvrček za pečjo
Pogumni Tonček
Glavni dobitek
Vihar
Ljubimec svoje žene
I. N. R. I.
Vdova Rošlinka
Pustolovec pred vrati
Sveti plamen

Mamica *
Mrs. Hockley
May Fiedling
Minka
Marica Babičeva
Cereda
Kosara
Marta
Manica *
Kristina
Sestra Waylandova

Sezona 1930/31

pon. Vautel
Shakespeare
pon. Görner
Nušić
pon. Maugham
pon. Burggraf
A. Tolstoj
pon. Golia

Naš gospod župnik
Sen kresne noči
Sneguljčica in škratje
Gospa ministrica
Sveti plamen
Janezek-Nosanček
Serijska A — 000001
Peterčkove poslednje
sanje

Predsednica
Oberon
Kraljica
Sobarica Anka
Sestra Waylandova
Vila
Ljuba Aleksandrovna

pon. Lipah
Golia
Real-Ferner
pon. Finžgar
Nalkowska
Blumenthal-Kadel-
burg
pon. Achard
Hoffmannsthal
Schnitzler

Glavni dobitek
Princeska in pastirček
Trije vaški svetniki
Divji lovec
Dom osamelih žena
Pri »Belem konjičku«
Življenje je lepo
Slehernik
Zeleni kakaduj

Mamica
Marica Babičeva
Gospa Trebuščkova
Fani Porenta
Anka
Ruža Bylenska
Tilka Buckova
Miky
Prva gospodična
Leocadija

Sezona 1931/32

pon. Hoffmannsthal	Slehernik	Prva gospodična
Grum	Dogodek v mestu Gogi	Juta
Nestroy	Pritličje in prvo nadstropje	Ida Srečnikova
Cankar	Kralj na Betajnovi	Francka
Begović	Brez tretjega	Giga Baričeva
pon. Golia	Princeska in pastirček	Gospa Trebuščkova
pon. Blumenthal-Kadel- burg	Pri »Belem konjičku«	Tilka Buckova
pon. Real-Ferner	Trije vaški svetniki	Fani Porenta
Raimund	Zapravljivec	Amalija
Leblanc	Arsène Lupin	Sonja
pon. Dickens	Cvrček za pečjo	May Fiedling
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Mamica
Fodor	Revna kot cerkvena miš	Olly Frey
Shakespeare	Kar hočete	Viola
Krleža	Leda	Melita
Levstik	Juntez	Marjeta

Sezona 1932/33

pon. Hoffmannsthal	Slehernik	Prva gospodična
pon. Shakespeare	Sen kresne noči	Oberon
Kreft	Celjski grofje	Veronika
Connors	Roksi	Grace Harringtonova
pon. Shakespeare	Kar hočete	Viola
Vombergar	Voda	Katrica
Katajev	Milijon težav	Sura Ključikova
Pagnol-Nivoix	Slava in njeni mešetarji	Germaine
pon. Nušič	Gospa ministrica	Sobarica Anka
G., A. Acremont	Dame z zelenimi klobuki	Marija
pon. Klabund	Krog s kredo	Yü-Pei
pon. Gregorin-Tominec	I. N. R. I.	Veronika
Langer	Izpreobrnitev Ferdiša Pištore	Sestra Terezija
Molière	Tartuffe	Dorina

Sezona 1933/34

Krleža	V agoniji	Lavra Lenbachova
Shaw	Sveća Ivana	Ivana
Werner	Pravica do greha	Jela
Ferner-Real	Turške kumare	Senta
pon. Molière	Tartuffe	Dorina
Golia	Kulturna prireditev v Črni mlaki	Glavarica
pon. Dickens	Cvrček za pečjo	May Fiedling
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Mamica
Juškević	Gospod Sonjkin in njegova sreča	Manička Sonjkin

Lichtenberg	Karijera kanclista Winziga	Sigrid Kubin
Thomas	Charleyeva teta	Kitty Verdun
pon. Finžgar	Divji lovec	Roza *
Tavčar-Marija Vera	Visoška kronika	Margareta
pon. Gregorin-Tominec	I. N. R. I.	Veronika
Dostojevski	Bratje Karamazovi	Grušenjka
pon. Kreft	Celjski grofje	Veronika
Ortner	Mojster Anton Hitt	Ana
pon. Hoffmannsthal	Slehernik	Prva gospodična
Galsworthy	Družba	Mabel Dancy

Sezona 1934/35

Rostand	Orlič	Grofica Camerata
Scheinflugova	Gugalnica	Anamarija
Achard	Migo, dekle z Mont- parnassa	Josette
pon. Görner	Sneguljčica in škratje	Kraljica
pon. Dostojevski	Bratje Karamazovi	Grušenjka
Raort	Waterloo	Lora
Linhart	Matiček se ženi	Nežika
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Mamica
pon. Dickens	Cvrček za pečjo	May Fiedling
pon. Golia	Kulturna prireditev v Crni mlaki	Glavarica
Frank	Vihar v kozarcu	Viktorija Thoss
Goldoni	Sluga dveh gospodov	Beatrika
pon. Shakespeare	Beneški trgovec	Jessika
Kreft	Malomeščani	Breda Medvedova
pon. Hoffmannsthal	Slehernik	Prva gospodična
Vombergar	Zlato tele	Mira Jerasova
Arx	Izdaja pri Novari	Amei

Sezona 1935/36

pon. Arx	Izdaja pri Novari	Amei
Begovičeva	Med včeraj in jutri	Bela Dražičeva
pon. Frank	Vihar v kozarcu	Viktorija Thoss
Dregely	Frak ali Od krojačka do ministra	Irena Huber
Golia	Bratomor na Mctavi	Metka
Golia	Uboga Ančka	Tinka
pon. Real-Ferner	Trije vaški svetniki	Fani Porenta
Schurek	Pešem s ceste	Kati
Vesnić	Gosposki dom	Ana Mitrovičeva
Galsworthy	Družinski oče	Camille
Werfel	Juarez in Maksimiljan	Princesa Agnes Salm
Gregorin	V času obiskanja	Zena iz Magdale
Ostrovski	Gozd	Aksjuša
Lichtenberg	Mladi gospod šef	Marliza

Sezona 1936/37

Shakespeare	Kralj Lear	Regan
Labiche	Florentinski slamnik	Anaída
pon. Lichtenberg	Mladi gospod šef	Marliza
Katajev	Kvadratura kroga	Tonja
pon. Golia	Uboga Ančka	Tinka
Zerkaulen	Korajža velja!	Vrbinova Lizika
Somin	Atentat	Liza Bergmann
Zigon	Če se utrga oolak	Lenka
Hamik	Repoštev	Trsklja
Kaufmann-Ferber	Simfonija 1937	Dora
Nušić	Dr.	Klara
Merežkovskij	Peter in Aleksej	Caričina Marja
pon. Rostand	Cyrano de Bergerac	Roksana *

Sezona 1937/38

Shakespeare	Julij Cezar	Porcija
Pahor	Viničarji	Klema
Fodor	Matura	Ema Zor
pon. Schurek	Pesem s ceste	Kati
Hemar	Firma	Helena Otočka
pon. Golia	Princeska in pastirček	Gospa Trebuščkova
pon. Nušić	Dr.	Klara
Bourdet	Svedrovci	Renée
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Mamica
Golia	Sneguljčica	Kraljica
Zupančič	Veronika Deseniška	Veronika
Benedetti	Rdeče rože	Marina Verani
Nušić	Pokojnik	Rina
Skvarkin	Izpit za življenje	Natalija P. Strahova
Šnuderl	Lopovščine	Milica, Pacijentka, Klientka, Igralka

Sezona 1938/39

Wuolijoki	Žene na Niskavuoriju	Ilona Ahlgren
Molière	Ljubezen-zdravnik	Lizeta
Cajnkár	Potopljeni svet	Lilijana Garnier
Benedetti	Trideset sekund ljubezni	Grazia Sirianijeve
Golia	Dobruža 1916.	Jelisaveta Andrejevna
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica
pon. Nušić	Pokojnik	Rina
Niewiarowicz	Hollywood	Mary
pon. Cankar	Hlapci	Geni
pon. Zupančič	Veronika Deseniška	Veronika
Pirandello	Kaj je resnica?	Gospa Amalija
pon. Tolstoj	Živi mrtvec	Maša
Piskoř	Velika skušnjava	Helga
Bekeffi	Neopravičena ura	Lona Härdtel

Sezona 1939/40

pon. Bekeffi	Neopravičena ura	Lona Härdtel
pon. Piskoř	Velika skušnjava	Helga
Medved	Kacijanar	Katarina Frankopanska
Langer	Številka dvainsedemdeset	Marta
Sophokles	Antigona	Evridika
pon. Wuolijoki	Zene na Niskavuoriju	Ilona Ahlgren
Čehov	Striček Vanja	Jelena Andrejevna
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica
pon. Golia	Princeska in pastirček	Gospa Trebuščkova
Molière	George Dandin	Angelika
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Mamica
Linhart	Županova Micka	Micka
Krog	Na prisojni strani	Estera Ribe
Lenormand	Strahopetec	Tereza
pon. Benedetti	Rdeče rože	Marina Verani
Herczeg	Severna lisica	Ilona
Bevk	Partija šaha	Erna Drenova
pon. Nestroy	Danes bomo tiči	Globočnikova

Sezona 1940/41

Shakespeare	Romeo in Julija	Grofica Capuletova
Finžgar	Razvalina življenja	Lenčka
Scheinflugova	Skrivalnice	Dora
Kozak	Lepa Vida	Vida Grantova
pon. Bekeffi	Neopravičena ura	Lona Härdtel
pon. Klabund	Krog s kreda	Yü-Pei
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica
pon. F., T. Schönthan	Ugrabljene Sabinke	Marijana Novak *
Gehry	Šesto nadstropje	Irena
pon. Benedetti	Trideset sekund ljubezni	Grazia Sirianijeva
pon. Herczeg	Severna lisica	Ilona
pon. Shakespeare	Komedija zmešnjav	Adrijana *
Camasio-Oxilia	Bog z vami, mlada leta	Elena
Knittel	Via mala	Sylveli Laurec
pon. Wuolijoki	Zene na Niskavuoriju	Ilona Ahlgren
pon. Benedetti	Rdeče rože	Marina Verani

Sezona 1941/42

Shakespeare	Hamlet	Gertruda
pon. Gehry	Šesto nadstropje	Irena
pon. Jalen	Dom	Angela *
pon. Golia	Princeska in pastirček	Gospa Trebuščkova
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Mamica
pon. Camasio-Oxilia	Bog z vami, mlada leta	Elena
Jurčič-Govekar	Rokovnjači	Polonica
pon. Shakespeare	Romeo in Julija	Grofica Capuletova
pon. Schiller	Kovarstvo in ljubezen	Lady Milfordova

Sezona 1942/43

pon. Schiller	Kovarstvo in ljubezen	Lady Milfordova
pon. Pirandello	Šestero oseb išče avtorja	Pastorka *
pon. Shakespeare	Hamlet	Gertruda
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica
pon. Golia	Princeska in pastirček	Gospa Trebuškova
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Mamica
Alessi	Primer dr. Hirna	Laura Bertieri
Cenzato	Zaljubljena žena	Serena
pon. Goldoni	Pri lepi krčmarici	Mirandolina *
pon. Strindberg	Nevesta s krono	Brita

Sezona 1943/44

Prennerjeva	Veliki mož	Vida Praznikova
pon. Strindberg	Nevesta s krono	Brita
Tavčar-Šest	Ovetje v jeseni	Gospa Mica
pon. Schiller	Kovarstvo in ljubezen	Lady Milfordova
Goldoni	Kavarnica	Lisaura
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica
Scribe	Kozarec vode	Vojvodinja Marlborough

Sezona 1944/45

pon. Fodor	Matura	Ema Zor
pon. Scribe	Kozarec vode	Vojvodinja Marlborough
Skalan	September	Pavla Poljščakova
pon. Schiller	Marija Stuart	Elizabeta Angleška *

Sezona 1945/46 *

Čapek	Mati	Mati	18
Pucova	Svet brez sovraštva	Minca	18
pon. Shakespeare	Zimska pravljica	Hermiona *	15
pon. Krleža	V agoniji	Lavra Lenbachova	7
			<hr/> 58

Sezona 1946/47

Kreft	Velika puntarija	Gregoričeva žena	22
Krleža	Gospoda Glembayevi	Baronica Castelli-Glembay	2
Molière	Učene ženske	Beliza	28
O'Neill	Ana Christie	Ana Christie	11
Afinogenov	V tajgi	Vera Nikolajevna	15
			<hr/> 78

Sezona 1947/48

Simonov	Rusko vprašanje	Jessy	15
Levstik-Kreft	Tugomer	Zorislava	32
pon. Afinogenov	V tajgi	Vera Nikolajevna	2
pon. Molière	Tartuffe	Elmira *	25

* V seznamu po osvoboditvi odigranih vlog je za vlogami navedeno število nastopov, kar omogoča točno evidenco, ki jo vodi sestavljalec.

pon. Shakespeare	Hamlet	Gertruda	11
Lavrenjev	Za srečo tistih, ki so na morju	Gorelova	13
			<hr/> 98

Sezona 1948/49

pon. Molière	Tartuffe	Elmira	6
Turgenev	Mesec dni na kmetih	Natalija Petrovna	18
pon. Levstik-Kreft	Tugomer	Zorislava	4
Kreft	Krajnski komedijanti	Jožefina Linhartova	36
Petrov	Otok miru	Missis Jacobs	19
pon. Cankar	Hlapci	Kmetica *	2
pon. Cankar	Hlapci	Geni	21
Gribojedov	Gorje pametnemu	Natalija Dmitrijevna	15
			<hr/> 121

Sezona 1949/50

Cankar	Za narodov blagor	Grudnovka	15
pon. Kreft	Krajnski komedijanti	Jožefina Linhartova	18
pon. Shakespeare	Kralj Lear	Goneril *	8
pon. Gribojedov	Gorje pametnemu	Natalija Dmitrijevna	10
			<hr/> 51

Sezona 1950/51

Lorca	Dom Bernarde Albe	Avgusta	22
Krleža	Vučjak	Eva	12
pon. Cankar	Za narodov blagor	Grudnovka	5
Ibsen	Stebri družbe	Lona Hesslova	3
			<hr/> 42

Sezona 1951/52

pon. Kreft	Krajnski komedijanti	Jožefina Linhartova	24
Potrč	Krefti	Dekla Jula	16
Shakespeare	Rihard Tretji	Margareta	15
			<hr/> 55

Sezona 1952/53

pon. Cankar	Kralj na Betajnovi	Lužarica *	20
Krasna	Draga Ruth (Mestno gl.)	Gospa Edith	42
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica	2
pon. Krleža	V agoniji	Lavra Lenbachova	10
Shaw	Pygmalion	Gospa Eynsford-Hillova	1
Racine	Britanik	Agripina	7
Williams	Steklena menažerija (MG)	Amanda Wingfieldova	13
			<hr/> 95

Sezona 1953/54

Molière	Zlahtni meščan	Dorimena	2
pon. Cankar	Hlapci	Jermanova mati *	4

pon. Cankar	Hlapci	Kmetica	4
pon. Golia	Sneguljčica	Kraljica	2
Huxley	Giocondin nasmeh	Bolničarka Braddock	21
Gorki	Vasa Železnova	Vasa Železnova	17
			50

Sezona 1954/55

pon. Williams	Steklena menažerija (MG)	Amanda Wingfieldova	10
E. de Filippo	Filumena Marturano (MG)	Filumena Marturano	
Bruckner	Elizabeta Angleška	Elizabeta	

Mira Danilova je odigrala 303 vloge v 271 delih.

271

(Zbral D. Š.)

Letošnji repertoar Shakespearovega gledališča v Stratfordu

Sporod za leto 1955 je najzahtevnejši, kar jih je kdajkoli imel Shakespearov Memorial Theater in drugič v dveh letih ter drugič v svoji zgodovini bosta nastopali dve skupini istočasno.

V Stratfordu-upon-Avonu bodo nastopili: Vivien Leigh, Laurence Olivier, Angela Baddeley, Joyce Redman, Alen Webb, Mihael Denison in Anthony Quayle — ki upravlja gledališče v družbi z Glen Byam Shawom. Ta skupina bo pod njegovim vodstvom igrala Kar hočete, Konec dober, vse dobro, Macbetha, Vesele žene in Tita Andronika. Druga skupina pod vodstvom Johna Guilguda in Peggy Achcrofta z George Devine, Denholm Elliottom in Antonyjem Irelandom bo obiskala kontinent, London in podeželje v 7-mesečni turneji z Mnogo hrupa za nič in Kraljem Learom. Turnejo bodo pričeli junija.

33 tednov trajajočo sezono v Stratfordu bodo pričeli 12. aprila, mesec pozneje kot običajno s Kar hočete v režiji Johna Guilguda in sceni Malcolmja Prida. Sledil bo 26. aprila Konec dober, vse dobro v režiji Noela Willmana in sceni Mariona Andreua; Macbeth v režiji Glen Byam Shawa (scena Roger Furse) bo uprizorjen 7. junija in Vesele žene v isti režiji (scena Motley) 12. julija. Zadnja premiera, Tit

Andronik, bo 16. avgusta. To delo še ni bilo uprizorjeno v Shakespearovem Memorial Theatreu. Zrežiral ga bo Peter Brook, sceno in kostume pa bo prispeval Leslie Hurry.

Vivien Leigh bo nastopila v treh vlogah, ki jih doslej še ni igrala, in sicer: Violo v Kar hočete, Lady Macbeth in Lavinijo v Titu Androniku. Tudi Laurence Olivier bo nastopil v novih vlogah: Malvolio v Kar hočete in Tit Andronik, poleg tega bo igral tudi Macbetha.

Laurence Olivier je kot 15-leten šolar prvič nastopil na odru v Stratfordu v vlogi Katarine v Ukročeni trmoglavki, ki so jo igrali otroci.

Mnogi glavni igralci so nastopili prvič v Stratfordu: Angela Baddeley, ki igra Marijo v Kar hočete in Page v Veselih ženah; Joyce Redman, ki igra Heleno v Konec dober, vse dobro in gospo Ford v Veselih ženah; Alan Webb, Michael Denison, Ralph Michael in Brewster Mason.

Antony Quayle bo nastopil kot Falstaff v Veselih ženah in kot Aaron v Titu Androniku.

Mazine Audley, Rosalinda Atkinson, Keith Michell, William Devlin in Edward Atienza, sami prominentniki prejšnjih sezon, bodo nastopili tudi letos.

PETER USTINOV: TROBI, KAKOR HOČEŠ

Režija: Sl. Jan

Scena: ing. arch. V. Molka

Foto: Vlastja

Babica — M. Kačičeva, Caletti — J. Souček, Schuchermann — I. Jerman, Sing — M. Bajc, Lorenzo — J. Cesar, Servandoni — St. Sever, Stanley — A. Kurent, Langmede — M. Furijan, Leone — L. Rozman, Roza — V. Grižova, Altmayer — Vl. Skrbinšek

GLEDALIŠKA KRONIKA

Dr. Bratko Kreft in Hrvati. Poleg Cankarja in po drugi svetovni vojni Mire Miheličeve igrajo hrvaška gledališča najbolj Kreftove igre. Novo sezono je na primer gledališče v Banji Luki začelo s Kreftovo dramo »Celjski grofi«, ki jo je režiral Miran Hercog, načrte za inscenacijo izdelal akad. slikar Marijan Pliberšek, kostime pa posodilo SNG v Ljubljani. Drama je prišla v repertoar gledališča v Banji Luki na pobudo

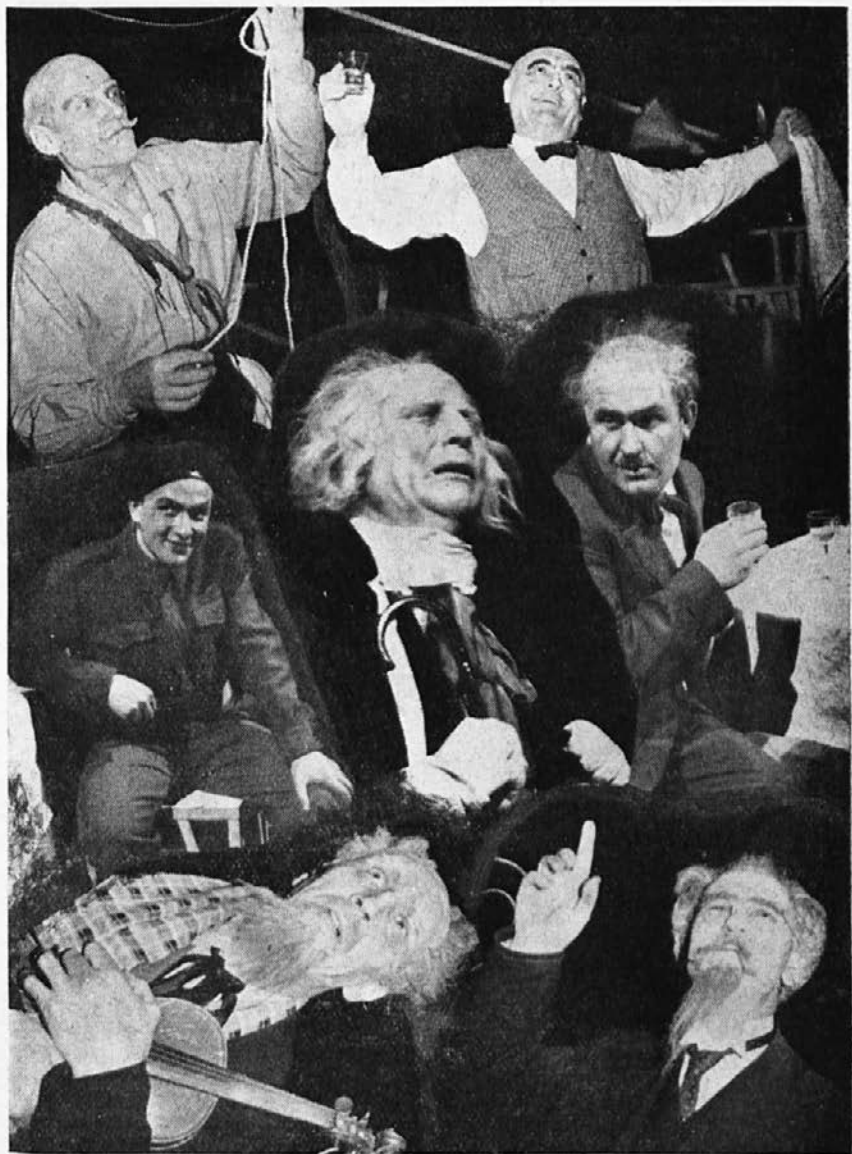
novega direktorja ondotnega gledališča, Ferda Delaka, ki je prišel z Reke. Delak je zelo izpopolnil ansambel banjaluškega gledališča in tako so glavne vloge v Kreftovi drami med drugimi igrali: Hermana Dujan Biljuš, prej prvak hrvaškega gledališča na Reki, Friderika Franjo Pejkovič, prej prvak splitskega gledališča, Piccolomini Lj. Gerovac, prej prvak zadrškega gledališča itd. S to dramo je banjaluško gledališče

začelo svojo jubilejno 25. sezono. Zaradi heterogenosti zbranega ansambla po sodbi kritika Kemala Halimoviča v »Banjaluških novinah« pa uprizoritev ni bila na višini, zlasti, ker je režiser dal svoji režijski koncepciji samo osnovni ton in je uprizoritev zato imela fragmentarni značaj. Isto dramo bo najbrž uprizorilo tudi gledališče v Novem Sadu še v letošnji sezoni. Poleg tega so Hrvati v zadnjem času izdali Kreftovo povest »Kalvarija iza sela«, vzeto iz pisateljeve zbirke novel in povesti »Povesti iz nekdanih dni«. Delo je prevedel Vilko Ivanuša, ki vneto spremlja kulturno dogajanje

v Sloveniji pa tudi med slovensko kolonijo v Zagrebu ter je zlasti po vojni v našem »Gledališkem listu« priobčil z velikim prijateljskim žarom napisano osmrtnico tik pred koncem vojne v Zagrebu tragično umrlemu slovenskemu igralcu Rakuši, ki so ga Nemci in njihovi ustaški sluge zaradi sodelovanja v osvobodilnem gibanju javno obesili. Ivanuša je v knjigi napisal kratek informativni člančič o Kreftu, v katerem zlasti očrtava pisatelja kot dramatika, še obširnejšo študijo o Kreftu pa je objavil v mesečniku »Straža«, ki ga izdaja tovarna stekla v Varaždinu.

Stanley — A. Kurent, Sig — M. Bajc, Caletti — J. Souček, Servandoni — St. Sever, Schuchermann — I. Jerman, Altmayer — Vl. Skrbinšek, Langmede — M. Furijan, Lorenzo — J. Cesar

*Langmede — M. Furijan, Lorenzo — J. Cesar, Stanley — A. Kurent,
Servandoni — St. Sever, Caletti — J. Souček, Altmeyer — Vl. Skrbinšek,
Schuchermann — I. Jerman*

Roza — V. Grilova, Aldo — D. Makuc, — Sig — M. Bajc, Babica — M.
 Kačičeva, Leone — L. Rozman,
 B. Starič — inspicient, Sl. Jan — režiser Fotomontaža — Vlastja

RAZPIS ABONMAJA

za prireditve III. ljubljanskega festivala

Od 11. junija do 14. julija 1955 bo v Ljubljani v okviru proslav ob 10-letnici osvoboditve Ljubljane III. Ljubljanski festival. Za te prireditve razpisujemo dva abonmaja: A in B.

ABONMA: A

- I. Cankar: »HLAPCI«, Ljubljanska Drama.
C. Goldoni: »PRIMORSKE ZDRAHE«, SNG Trst.
M. P. Musorgski: »HOVANŠCINA«, Ljubljanska Opera.
S. K. Hristić: »OHRIDSKA LEGENDA«, Balet ljubljanske Opere.
P. I. Čajkovski: »LABODJE JEZERO«, Balet beograjske Opere.
G. Verdi: KONCERTNA »AIDA«, VEČER OPERNIH ARIJ II.
KONCERT SLOVENSKE FILHARMONIJE. Solist Igor Ozim.
KONCERT DRŽ. SIMF. ORKESTRA ZAGREB. Beethovnova IX.
KONCERT PARTIZANSKIH PESMI, Poje Slovenski partizanski zbor (Inv. zbor in Kosovelovci).
KONCERT ANSAMBLA ZAGREBSKIH SOLISTOV RADIA ZAGREB (Janigro).
KONCERT RITMOSIMF. ORKESTRA RADIA LJUBLJANA.
KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA.
SOLISTIČNI KONCERT IGORJA OZIMA. Spremljevalka na klavirju Alice von Alphenhelm.
NASTOP FOLKLORNE SKUPINE »FRANCE MAROLT« IZ LJUBLJANE.
NASTOP FOLKLORNE SKUPINE »KOLO« IZ BEOGRADA.

ABONMA B

- T. Linhart: »VESELI DAN ALI MATIČEK SE ZENI«, Ljubljanska Drama.
C. Goldoni: »PRIMORSKE ZDRAHE«, SNG Trst.
M. P. Musorgski: »HOVANŠCINA«, Ljubljanska Opera.
S. Prokofjev: »ROMEO IN JULIJA«, Balet beograjske Opere.
G. Verdi: KONCERTNA »AIDA«, VEČER OPERNIH ARIJ I.
KONCERT SLOVENSKE FILHARMONIJE. Solist prof. Anton Trost.
KONCERT DRŽ. SIMF. ORKESTRA ZAGREB. Beethovnova IX. simfonija.
KONCERT PARTIZANSKIH PESMI. Poje Slov. partizanski zbor (Inv. zbor in Kosovelovci).
KONCERT ANSAMBLA ZAGREBSKIH SOLISTOV RADIA ZAGREB (Janigro).
KONCERT RITMOSIMF. ORKESTRA RADIA LJUBLJANA.
KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA.
SOLISTIČNI KONCERT IGORJA OZIMA. Spremljevalka na klavirju Ilse von Alphenhelm.
NASTOP FOLKLORNE SKUPINE »TANEC« IZ SKOPJA.
NASTOP FOLKLORNE SKUPINE »LADO« IZ ZAGREBA.

Vstopnina za abonma: A ali B

- Sedeži I. skupine: 3200.— din.
Sedeži II. skupine: 2400.— din.
Sedeži III. skupine: 1600.— din.

Vstopnina je plačljiva v 5 enakih obrokih od marca dalje ali v 4 od aprila dalje. Pripominjamo, da je abonmajska vstopnina znižana za 20%. Za prireditve, ki niso vključene v oba abonmaja, bo možna rezervacija vstopnic po normalni vstopnini. — Festivalne prireditve bodo v Križankah, v Unionu, Slovenski filharmoniji, Operi in Drami. — Abonent naj se javi v koncertni poslovalnici na Trgu revolucije, kjer dobijo nadrobnejša pojasnila glede programa itd. — Pridržujemo si pravico spremeniti program.

LJUBLJANSKI FESTIVAL

OB PETDESETLETNICI BRATKA KREFTA

Slovstveno v ožjem smislu obrobni predel slovenske zemlje, v katerem je Bratko Kreft preživel svojo mladost, še do nedavna ni dal slovenstvu izrednih pisateljskih potenc, če izvzamemo jezikoslovje. Ta obrobni predel se je močneje kot logična posledica zgodovinskih, neizpremenljivih dejstev vključil v slovensko realnost šele v zadnjem času, ko so bile po ljudeh in zemlji premagane imaginarne jezikovne, slovstvene in delno tudi politične zanešenosti, ki so vršičile v ilirskem gibanju. Samo po sebi se je težišče življenja na robu slovenskega hribovja z mikavnim pogledom na panonsko ni-

žino preneslo bliže središču v srcu slovenske zemlje kljub vsem izmikajočim se sredobežnim silam.

Ta življenjsko, zemljepisno in narodopisno prezanimivi svet je rodil z Bratkom Kreftom dramatika, kakor ga ni mogla vsa preveč lirsko nastrojena preostala slovenska povprečnost. Naj nas ne zamika preiskava in analiza prvinskih pravic narave, ki si jih ustvarja po svojih silah, kadar oblikuje ljudstvo in osebnosti, bodi le takoj ugotovljeno, da je Kreft po kažipotu zemljepisne, slovstvene in v zadnjem času politično izoblikovane narodne enote Slovenije šel iz obrobja proti

BRATKO KREFT

središču, kamor ga ni vodil le neugotovljeni nagon, temveč vse bolj izoblikovana zavestna volja in neutajljiva, po večnostnih oblikovalnih načelih izoblikovana sredotežna sila. Kakor on, tako se je v slovenstvo morala brez postranskih namenov vključiti vsa njegova generacija in vse, kar je za njo prišlo, ali pa še ima priti.

Morda je bilo živahno ljudsko prosvetno gibanje s svojimi diletantskimi predstavami po deželi eden izmed vzgibov, ki je že kmalu Kreftu potisnilo pero v roke, da je začel pisati svoje prve dramske poizkuse, morda je to bilo po prvi svetovni vojni v Mariboru ustanovljeno slovensko poklicno gledališče, ali pa so prvine njegovega dramskega talenta tičale globlje in so izhajale iz Kurentovih iger, kadar so se po Ptujskem polju podile mačkore in vznemirjale celó Prlekijo. Kreftov nedvomni dramski talent pa so že zgodaj netile poleg osebne ambicije zlasti disciplinirano urejene študije, ki jih je začel z dramatično šolo Milana Skrbinška, s praktičnim delom v mladem gledališču v Mariboru kot statist, igralec in pomožni inspicient, kot nadvse pridni knjižni molj ter poznejši študent slavistike v Ljubljani z dramaturško ekstenzo na Dunaju in ekskurzijo v Parizu.

Ne glede na Kreftove študentske poizkuse v dramski obliki, za katere si že zgodaj kliče kot sodnika Miroslava Krležo, ni pomenila njegova prva drama, ki jo je pisal že z ambicijo dramatika, samo njegovega osebnega uspeha, ampak predor mlade slovenske slovstvene generacije, ki si je že dolgo iskala ustrezne tribune za svoje ideje. Te ideje so burkale njeno notranjost in oblikovale njeno spremenljivo nadarjenost. Kreftovi »Celjski grofi« so tudi kot zgodovinska drama pomenili slovstveni zaključek ene izmed redkih zgodovinskih in tudi slovstveno izrabljenih laži, ki naj bi historično utemeljila kontinuiteto neke imaginarne integrale jugoslovanske za-

misli prav iz časov fevdalne, domala osebno orientirane tuje nam gospode. Nadarjenost dramatika, ki si je prisvojil teorijo dramaturgije kot osnovo za svojo oblikovalno silo, je v tej drami hkrati s predorno analizo dobe na podlagi dialektike kot metode dramskega prijema in oblikovanja ustvarila vzorec za ta način dramskega oblikovanja, dosihmal redek v vseh drugih slovstvih, kaj šele v domačem, zlasti glede dramatike docela nerazvitem.

To svojo metodo oblikovanja iz marksističnega načina razbora dobe in ljudi v njej je Kreft uporabil pri nadaljnjih svojih dramah, zlasti zgodovinskih, ko je oblikoval »Matijo Gubca«, »Malomeščane« (nekdaj »Kreature« pozneje tudi »Veleizdajalec«). Morda pod vplivom Zolajevnega orjaškega ciklusa romanov iz časa drugega cesarstva se je tudi Kreftu rodila zamisel, napisati vrsto dram iz slovenske zgodovine v vrsti nevezanega ciklusa. To svojo zamisel je morda pisatelj nadaljeval, ko je napisal okvirno komedijo »Krajnski komedijanti« z zgodbo o nastanku novejšega slovenskega gledališča po metodi dramaturških prijemov iz sodobnega časa, kolikor dialektične metode v tej zvrsti dramatičnega izraza skorajda ni bilo v poprejšnjem smislu več uporabiti. Ne glede na to je to bila prisrčno zasnovana in izoblikovana komedija, ki je vnovič dokazovala pisateljev talent in njegove zmožnosti, ta mah vzporejene z omejenimi možnostmi rojstva novejšega slovenskega dramskega slovstva ob kumovanju prvih slovenskih meščanskih gledaliških diletantov. Svet, snov in celotno obeležje novega pisateljevega dramskega dela, že večkrat napovedanega, ki mu je dozdej objavil le prvo dejanje, je docela različen od prvih njegovih dramskih del, ki so pisatelja uvedla med vrhove slovenske izvirne dramatike. Gre pri tem za delo, ki še nima ustaljenega naslova (Jugoslovansko vprašanje ali Apokaliptični jezde-

ci) in za katero bi želeli, da bi ob efemerosti politične snovi dovolj prodorno prišla do izraza nerešena problematika ozemeljske strnitve mednarodno še ne docela uveljavljenega slovenskega naroda po trdih preizkušnjah druge svetovne vojne in ustreznih psiholoških zakonih mednarodne diplomacije, kadar je najmanj prijazna življenjskim problemom in najbolj zaupovana v teoretsko reševanje politično dokaj enodnevnih situacijskih domislekov.

Kreftov donos slovenski izvorni dramatik pa bi bil enostransko obeležen, če bi ne omenili njegovega sožitja s slovenskim gledališčem kot igralsko izrazno ustvarjalno ustanovo. To sožitje je od vsega početka takisto prvinsko kot je njegova dramatika. Res se je malo uveljavljal kot igralec (razen vojaka v pripravljeni Raynalovi drami »Grob neznanega vojaka« s Savo Severjevo kot sodobni odmev gledališkega protesta proti moralni strategiji prve svetovne vojne so to bile podrejene vlogice), zato pa tem bolj kot režiser. Njegovi režiserski poizkusi iz prvega časa sovpadajo z nemirnim iskanjem novih poti v gledališkem izrazu in s poizkusi preoblikovanja odra kot najbolj aktualne manifestacije sodobnosti.

Tu je Kreft prvič idejno prenovil delavske diletantске gledališke odre repertoarno pa tudi izrazno in z ustanovitvijo »Delavskega odra«, s pomočjo katerega je 1928 v Ljubljani uprizoril Golouhovo igro »Križa«, režisersko povedel delavske množice kot sodelujoče akterje v gledališče, jih povezal in izoblikoval kot sodelavce programatično s težnjami modernega gledališča in izrazno kot nenavadno živo prvino gledališke množice v akciji. To Kreftovo gledališče množice se je navezovalo na rusko resničnost Tairova in Meyerholda ter skušalo ob politični krizi delavskega razreda v Sloveniji govoriti s svojim nedvoumnim govorom pritažene odrske propagandistične

literature z željo po ustreznem izraznem igralskem doživetju.

Kreft je tudi v gledališču začel na osnovah živahno preštudiranih možnostih modernih ruskih režiserjev in Reinhardta. Želel je dati sodobno, živo gledališče z uporabo vseh sredstev, ki jih je tisti mah imel za potrebne in ustrezne razvoju slovenskega gledališča. Po naklonjenosti ravnatelja Opere Mirka Poliča je mogel zrežirati vrsto operet in oper, med katerimi so mu operete dajale večjo možnost prostega razpolaganja z ansamblom in preoblikovanja snovi v osti in napade sodobne politične satire. S temi svojimi režijskimi nastopi je delno uspeval, delno pa le poizkušal razburiti sodobno gledališko občinstvo. Če ni predrl z modernizirano opero »Carmen«, potem ko je razširil svoje režisersko delo tudi na opere in prav z režijo te opere razburil v sponah preizkušenih dotodanjih režij oper železnega repertoarja tihoče glasbenike in pevce, je uspeval vsaj z Massenetovo opero »Werther«, potem ko se mu je posrečilo združiti svoje režijske osnove z modernim sceničnim obvladanjem odrskega prostora, kakor ga je prinesel z arhitektofskim realizmom svojih stilizacij ing. Franz.

V Drami je Kreft debutiral z režijo dramatičnega Dostojevskega romana »Zločin in kazen«. Te vrste dramatika kajpak ni prenesla eksperimentalnega reševanja režij z obnavljanjem in pomlajevanjem operetnih besedil. Ob težki nalogi Dostojevskega romana se je brzkone prelomila pot Krefta režiserja, ki je zdaj začel iskati poti svoje režije ob čim popolnejšem naslonu na dramatikovo besedilo, ob najskrbnejši pripravi in preizkušenih prvinah režiserskega zamaha, da dovedejo sodelujočega igralca ob maksimalnem naporu igralskega izraza do zglede skupnostne ansambelske igre. Ob takih prizadevanjih se je vnovič rodil Kreft režiser, kakor ga danes poznamo in

kakor si je skušal najti svoj izraz ob različnih ruskih dramatikih. Shawu in zlasti Shakespearu, ko je svojevrstno postavil dve njegovi igri (»Romeo in Julija« in zlasti »Hamlet«), v času do vojne dva viška Kreftovega režijskega prizadevanja.

Če ob tem kratkem pregledu Kreftovih stičnih točk s slovenskim gledališčem, ki pa so postale najizrazitejši del njegovega življenja, omenimo njegovo publicistično in uredniško delo,

potem ko je promoviral z disertacijo iz primerjalnega slovstva in dramaturgije, storimo to zato, ker s tem svojim delom prožno povezuje svoje delo kot znanstvenik in gledališki publicist. Ne dvomimo, da nam je njegova slovstveno znanstvena temeljitost prezadostno napotilo za to, da lahko od njega pričakujemo še knjigo slovenske dramaturgije, ki ji je prav s sodelovanjem v našem listu polagal dragocene prve temelje. jt

OLD VIC NA TURNEJI PO AVSTRALJI

Robert Helpmann bo vodil skupino Old Vica na turneji po Avstraliji. Uprizarjali bodo Beneškega trgovca, Ukročeno trmoglavko, Zob za zob. Turnejo je pripravil Old Vic v družbi z

J. C. Williamsom Theatrom. Trajala bo šest mesecev. Obiskali bodo Sydney, Melbourne, Brisbane, Adelaido in Perth.

P. GOLIA: PRINCESKA IN PASTIRČEK

Režija: J. Kislinger

Scena: ing. arch. E. Franz

Foto: Vlastja

Princeska — M. Novakova, Pastirček — M. Potokarjeva

Pepček — V. Grilova, Gospod Šiba — A. Valič, Gospa Šiba — D. Ahačičeva, Gospa Trebuškova — M. Kačičeva, Gospod Trebušek — J. Souček

GLEDALIŠKA KRONIKA

Mestno gledališče iz Celja je na povabilo srbskega Narodnega gledališča iz Beograda oktobra gostovalo v Beogradu z enkratno uprizoritvijo Hansa Tiemeyerja »razpravo pred sodiščem za mladoletnike v dveh dejanjih« z naslovom »Mladost pred sodiščem«. Delo je prevedel Branko Gombač in ga tudi režiral, medtem ko sta načrte za inscenacijo prispevala inž. arh. Ernest Franz in načrte za kostume Mija Jarčeva, oba iz SNG v Ljubljani. Gostovanje v Beogradu je vzeti kot uspelo, kar ima zlasti svoj pomen za mlado, provincialno gledališče z mladimi in še dokaj nepreizkušenim ansamblom, kakor ga v vrsti novih slovenskih gledališč predstavlja Mestno

gledališče v Celju. Dasi je beograjska kritika opazila nekatere nedostatke, je v glavnem prizadevanje ansambla in zlasti uspeh režije mladega slovenskega režiserja Gombača pohvalila. Bilo je na dlani, da ne bo mogoče mimo Ljubljane, ki bi ji bilo treba tak gledališki uspeh — po svojem značaju kajpak splošno slovenski, ne samo celjski — takisto pokazati. Naključje pa je hotelo, da je v Drami SNG v Ljubljani gostovalo s to igro prej Prešernovo gledališče iz Kranja, dasi je za uprizorjanje igre nedvomno pobuda prišla iz Celja in so jo poleg Kranja povzela še druga slovenska provincialna gledališča in številne diletantske skupine. Poleg tega je na-

ključje hotelo, da nameravano gostovanje gledališča iz Celja ni bilo v ljubljanskem dramskem gledališču, temveč v Mestnem gledališču v Ljubljani, ker se je vodstvo celjskega Mestnega gledališča odločilo, da pokaže ljubljanskemu občinstvu še eno svojih zadnjih uprizoritev. Tako so ob gostovanju v sredini decembra 1954 uprizorili najprej Pirandellovo komedijo »Sestero oseb išče avtorja« v starem prevodu dr. I. Šorlija, v režiji Andreja Hienga in v inscenaciji arh. Sveta Jovanoviča, drugega večera pa še navedeno razpravo »Mladost pred sodiščem« v domala isti sestavi kot za gostovanje v Beogradu. Gostovanje je pokazalo, da je celjski ansambel jako mlad ansambel z gorečo željo, da bi se čim-

bolj uveljavi, kar podčrtujemo zlasti iz razloga, ker je danes v Celju nekaj ljudi, ki mislijo, da bi temu razvijajočemu se mestu ne bilo potrebno poklicno gledališče. Mladost pa ni opravičilo za prehitavanje časa in sprejemanje nalog, katerim ni kos ne ansambel ne gledališko občinstvo. Pri tem mislimo zlasti na problematično uprizoritev Pirandellove komedije. Za uprizoritev Tie-meyerjeve razprave pa morejo veljati ugotovitve beograjske kritike z določnejšo modifikacijo nekaterih pripomb. Moramo dostaviti, da je ljubljansko gledališko občinstvo, spodbujeno po različnih opozorilih, pohvalnih kritikah in lastnem zasledovanju gledališkega dogajanja v Sloveniji, obakrat v obilnem številu

Načelnik veteranov — B. Sotlar, Veterani: St. Česnik, B. Miklavc, B. Bajc, A. Homar, D. Skedl, M. Benedičič Z. Sugman Sl. Belak

zasedlo gledališko dvoranico, tudi za študij psihologije množice značilno dejstvo. To gostovanje nam je dalo dovolj priložnosti, da razmislimo o problematiki mladega provincialnega gledališča, snov, ki jo bomo prej ali slej morali temeljiteje obravnavati. Eden izmed razlogov za to je nedvomno ponašanje naše gledališke kritike, ki je gledališko dogajanje v Celju sicer v moralnem smislu dokaj hvalevredno spremljala, zato pa v estetskem smislu svoja tolmačenja vse preveč podrejala določenim željam za zburkanje javnega mnenja. Zdaj je gostovanje dalo priložnost, da si je naše dokaj kritično občinstvo samo ustvarilo zanesljivejši temelj za primerjavo dvostranske igralske ravni. Ne dvomimo, da bo stik osvežujoč na obe plati: za naše občinstvo, da bo objektivneje presojalo po izkustvu; za našo mlado kritiko, da bo našla objektivni kriterij zase in ocenjevalni objekt; Celjane pri tem izvzemam, ker določno sodim, da sami zase najbolje vedo, do kakšne stopnje izraznih možnosti so do zdaj prispeli. Še rajši bi imeli, da jim ne bodo ne uspehi in ne neuspehi zmešali glav.

II.

Alko Liqueur Special

NARAVNI KVALITETNI SIKERJI V LIKVIŽNI OPIRNI S PILETINIM ZAKLISKOM!

CHERRY BRANDY
Crème de Café
MYRTILLUS
CRÈME DE CACAO

ALKO® DESTILERIA IN TRGARNA ENERGIJE LJUBLJANA

10. febr. so bile v Drami volitve člana v upravni odbor gledališča, ki bo v njem zastopal dramski umetniški in tehnični ansambel. Izvoljen je bil igralec tov. Stane Sever.

FOX daje sijaj
čista občutit
vedno **FOX**

Zahtevajte prvovrstne
modne tkanine

Tekstilne tovarne Medvode

pri Ljubljani
telefon 27

„Kranjica“

Mestni trg 28 (bivši Samec)

Vam nudi v bogati izbiri
moško in žensko perilo,
volno in volnene izdelke,
razno otroško perilo in ga-
lanterijsko blago

Se priporočamo »Kranjica«, Mestni trg

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU JUGOSLAVIJE, POSEBNO
SVOJIM ODJEMALCEM, DOBAVITELJEM IN DRUGIM PO-
SLOVNIM PRIJATELJEM ŽELI NAŠ KOLEKTIV SREČNO
NOVO LETO 1955 IN MNOGO USPEHOV PRI NADALJNI
GRADITVI!

DELOVNI KOLEKTIV

»JUGOTEHNIKA«

TRGOVSKO PODJETJE Z RADIO- IN
ELEKTRO-MATERIALOM NA VELIKO
IN MALO

LJUBLJANA — Uprava Lepi pot 6

*Zapomnite si,
da boljših
bonbonov od*

99 **ŠUMI**⁶⁶
ni!

*Poskusite naše
specialitete:*

- FONDANT
 - ŽELE
 - MELITA
- itd.*

„Tekstil-Obutev“

na veliko

LJUBLJANA, Nazorjeva ulica 4

Stalna zaloga tkanin za večerne moške in ženske obleke.

Največja izbira tekstilnih potrebščin za opremo gospodinjstva.

Državna založba Slovenije

LJUBLJANA
MESTNI TRG 26

Izdaja

knjige slovenskih pisateljev in pesnikov, knjige svetov. klasikov, sodobno politično literaturo, revije, slovarje itd.

Ima v zalogi

strokovno in poljudnoznanstveno literaturo

Zalaga

šolske knjige, glasbene izdaje, učila in vse vrste tiskovin; ima stalno v zalogi šolske in pisarniške potrebščine, slikanice, igrače itd.

TESNILKA

TOVARNA TESNIL
IN PLASTIČNIH MAS
MEDVODE — SLOVENIJA

Telefon: 21
Brzjavni: TESNILKA
MEDVODE

Izdelujemo
IZOTEXT in IZOCART
slojnatih plastične mase
TESNILA ZA AVTOMOBILE
PAROLIT

PAROLIT je tesnilni material za zatesnjevanje parnih, vodnih in zračnih vodov do temperature 400° C in do 20 atm. pritiska.

„Belokrajina“

POD LIPO / BORŠTIKOV TRG 3 / TEL. 20-398

**GOSTINSKO
PODJETJE**

Vas dnevno postreže s pristnimi belokranjskimi vini, prvovrstno domačo hrano / Sprejemamo naročila za zaključene družbe / Informacije na tel. štev. 20-398

Se priporočamo!

ELEKTRO-STROJNO PODJETJE

„TIKI“

LJUBLJANA

Trata 12 / tel. 27-87

se udeležuje na področju elektro-kovinske stroke z izdelovanjem električnih grelnih naprav, sušilnih omar vseh velikosti, talilnih peči, žarilnih peči, zavornih magnetov, tlačnih električnih grelcev vode (bojlerjev), aparatov za destilacijo vode itd.

Obiščite prodajalne parne
pekarnice

»BEZIGRAD«

uprava Črtomirova ul. 3a
prodajalni Titova 51 in 168
Mala vas 14
Podmilščakova 57

Postrežemo vas z vsemi vrstami svežega kruha in peciva! Ne pozabite obiskati našo Slastičarno, Titova 77, in postreženi boste s kвалitetnimi slaščičarskimi izdelki. Naročila sprejemamo na telefon številka 30-938

Slovenija vino

NUDIMO VAM OSVEŽUJOČO BREZALKOHOLNO PIJACO
COCKTO, PRAV TAKO VSE VRSTE ALKOHOLNIH
PIJAČ — BELA IN RDEČA VINA, DESERTNA VINA, OD-
LIČNO SLIVOVKO, RAZLIČNE LIKERJE, PELINKOVEC,
SLADKI IN GRENKI VERMUT IN RUM.

Z VSEMI VRSTAMI TEH PIJAČ STE LAHKO POSTREŽENI
MED ODMOROM V TUKAJŠNJEM BUFFETU.

TRGOVSKO PODJETJE
Delikatesa
LJUBLJANA

Poslovalnice: Cankarjeva 12,
Miklošičeva 8, Nazorjeva 3,
Pogačarjev trg, Titova 2,
Titova 20, Trg Revolucije 8,
Miklošičeva 30, Gradišče 3,
Celovška 85

Vabimo vas k bogati izbiri
in dobri postrežbi!

SOLEA
krema

*Za nego kože
za lepoto
in zdravje*

TRGOVSKO PODJETJE

„obak“

Ljubljana • Tel. 30-956

Vam nudi preko svojih
skladišč in maloprodajalnic
kvalitetne tobačne izdelke
vseh naših tobačnih tovarn

Cena Gledališkega lista din 40.—

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slovenskega narodnega gledališča
v Ljubljani — Urednik: Ivan Jerman.

Zunanja oprema: ing. arch. Janko Omahen.

Tiskarna »Slovenskega poročevalca«. — Vsi v Ljubljani

Gospodarsko **razstavišče** **L J U B L J A N A** **LJUBLJANSKI VELESEJEM**

organizira poleg stalnih razstav slovenskega gospodarstva specialne razstave in sejme za posamezne stroke gospodarstva republiškega, zveznega ali mednarodnega značaja. Vse večje prireditve so vnesene v mednarodni koledar razstav. V času, ko nã razstav, so razstavní objekti na razpolago tudi za razne družabne, kulturne in športne prireditve, kongrese, večje koncerte, pleses itd.

V letu 1955 priredi:

- 4.—13. VI. **I. MEDNARODNO RAZSTAVO PREDELAVE IN UPORABE LESA**
- 2.—24. VII. **I. TURISTIČNO RAZSTAVO**
- 6.—15. VIII. **I. MEDNARODNO RAZSTAVO EMBALAŽE**
- 3.—11. IX. **I. MEDNARODNO RAZSTAVO VIN**
- 24. IX.—9. X. **I. OBRTNIŠKI VELESEJEM**
- 23.—30. X. **IV. TEDEN USNJA IN OBUTVE**
- 19.—30. XI. **II. MEDNARODNO RAZSTAVO RADIA IN TELEKOMUNIKACIJ**